

Posouzení diplomové práce Veroniky Menšíkové „Vztah studentů k budoucnosti“

Předložená diplomová práce zkoumá téma vnímání budoucnosti u studentů sekundy, kvarty a septimy víceletého gymnázia. Práce je výzkumná, současně je podložena odpovídající odbornou literaturou, zejména teorií a diagnostickými metodami francouzského psychologa Nuttina.

Za cíl svého šetření si autorka zvolila zmapování vztahu k budoucnosti zkoumaných osob. Jako metodu sběru dat použila zadání slohové práce na téma „Moje budoucnost“. Základ materiálu tvoří celkem 67 slohových prací studentů různého věku a pohlaví. Práce jsou analyzovány na několika osách. Primární je osa obsahová. Následuje i sledování časových perspektiv a dalších aspektů (realismu, hloubky, koherence, struktury a alternativnosti). Každá slohová práce byla vybavena záznamovým listem, s připravenými oblastmi zkoumání.

Obsahová část analýzy je na základě záznamových listů postupně dále rozpracována do velkého množství kategorií, které se v textech studentů vyskytují, ty jsou zařazeny do určitých skupin (např. vzdělání, které sdružuje maturitu, vysokou školu atd.). Podobně jsou data zpracována z hlediska času, kde autorka vytvořila celkem pět kategorií časových pásem a z hlediska dalších specifik, tedy již jmenované aspektů (realismus ad.).

Nejpodstatnější čas práce tvoří představy o budoucnosti z hlediska jejich obsahového zaměření. Vytvořené kategorie jsou posouzeny co do četnosti, v kontextu věku a pohlaví sledovaných osob. K tomu autorka přidává ještě agregované kategorie, které zachycují celkové ladění každé slohové práce. Vzniká tím několik velmi zajímavých skupin studentských projektů budoucnosti (Co si přeji, to mi vyjde, Co před nás klade život ad.). Dostáváme tak podrobný obraz – rejstřík obsahových prvků budoucího života, a jejich podíl (sílu v četnosti). A také, což je jedním ze základních výsledků práce, jejich zastoupení v jednotlivých sledovaných skupinách studentů. Podobné výsledky jsou potom získány pro kategorie času a specifických aspektů, kde se charakteristiky jednotlivých skupin studentů dále rozvíjejí.

Výsledky, které práce přináší, považují za zajímavé a důležité.

Mám poněkud problém s propojením jednotlivých dat a skupin kategorií. Trochu se při takto provedeném zpracování ztrácejí jejich přesnější významy, kromě těch podložených četností výskytu. Dozvíme se, že téměř všichni nějak počítají s maturitou, ale nelze jít do přesnějších významů maturity bez propojení s ostatními daty. Autorka tuto situaci částečně řeší zařazením agregovaných kategorií, které mají zajímavou interpretační hodnotu. I ty však nakonec zůstávají nepropojené s ostatními výsledky mimo jejich zařazení do zkoumaných skupin.

Můj další dotaz směřuje k otázce dimenze času. Jestli nemohla sledovaná časová hodnota ovlivnit obsahové zpracování. Nebo jen málo, protože převažovaly koncepty dlouhodobé. Zda by v případě opakování výzkumu autorka raději nevymezila budoucnost jednotně a dostala tak těsnější obsahová data?

Veronika Menšíková vynaložila na svou práci bezesporu velkou námahu. Celý text je zpracován pečlivě, podrobně a přesně. Je přehledný, jasný a dobře se čte. Diplomovou práci Veroniky Menšíkové doporučuji k obsahově a hodnotím ji jako velmi dobrou.